

# SPIS TREŚCI

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wstęp .....                                                                                                           | 9   |
| Wprowadzenie. Teoria postkolonialna na świecie i w Polsce .....                                                       | 13  |
| 1. Przedmiot krytyki postkolonialnej .....                                                                            | 13  |
| 2. Badania postkolonialne w Polsce .....                                                                              | 18  |
| Rozdział I                                                                                                            |     |
| Kultura chłopska w świetle teorii postkolonialnej .....                                                               | 35  |
| 1. Czy chłop jest subalternem? Kondycja chłopska a postkolonializm .....                                              | 35  |
| 2. Metoda biograficzna Floriana Znanieckiego oraz Józefa Chałasińskiego.<br>Zapis głosów chłopskich subalternów ..... | 38  |
| 3. Poddanie a niewolnictwo – kategorie osobne? .....                                                                  | 43  |
| 4. Kultura sarmacka jako kultura wykluczenia .....                                                                    | 53  |
| Rozdział II                                                                                                           |     |
| Narracje chłopskie. Interpretacje postkolonialne .....                                                                | 57  |
| 1. Znaczenie więzi ojca i dziecka w <i>Nagim sadzie</i> .....                                                         | 57  |
| 1.1 Figura dziecka w dyskursie kolonialnym .....                                                                      | 57  |
| 1.2 Wizja zdzieciniałych chłopów w relacjach historycznych .....                                                      | 61  |
| 1.3 Wszechświat ojca i syna. Realistyczna i symboliczna przestrzeń<br>powieści .....                                  | 64  |
| 1.4 Ojciec i ciemność. Dwuznaczność relacji kolonialnej zależności<br>według Homiego Bhabhy .....                     | 65  |
| 1.5 Ontologiczna niepewność. Abdykacja „ja” .....                                                                     | 68  |
| 1.6 Scalenie „ja” w opowieści .....                                                                                   | 72  |
| 2. Przekroczyć układ poddanego i hegemon? <i>Pałac</i> .....                                                          | 74  |
| 2.1 Rozpad ziemiańskiego uniwersum w konstrukcji opowieści .....                                                      | 75  |
| 2.2 Mimikra kolonialna – pragnienie przekroczenia różnicy .....                                                       | 77  |
| 2.3 Chłopskie „ja idealne” .....                                                                                      | 78  |
| 2.4 Hegemon jako kozioł ofiarny .....                                                                                 | 86  |
| 2.5 Sytuacja zależności a reakcje psychosomatyczne .....                                                              | 91  |
| 3. Rekonstrukcja kultury tradycyjnej. <i>Kamień na kamieniu</i> w dialogu .....                                       | 101 |
| 3.1 Zmienny charakter kultury. Nurt chłopski w kontekście literatury<br>światowej .....                               | 101 |
| 3.2 Ślady przeszłości. <i>Wszystko rozpada się i Kamień na kamieniu</i> –<br>lektura porównawcza .....                | 106 |
| 3.3 Schyłek kultury słowa. Wspólnota kultur pierwotnych .....                                                         | 110 |

## Rozdział III

|                                                                                                                  |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Domknięcie nowoczesności. Pamięć, czas, tożsamość a Inny.....                                                    | 121 |
| 1. Pamięć i czas. O <i>Widnokregu</i> .....                                                                      | 121 |
| 1.1 Rozumienie pamięci w twórczości Wiesława Myśliwskiego.....                                                   | 121 |
| 1.2 Polifonia wspomnień. Cisza i dźwięk.....                                                                     | 123 |
| 1.3 Pamięć biograficzna w kontekście historii. Żydowsy sąsiedzi<br>i wyrwa w pamięci.....                        | 125 |
| 1.4 Struktura i semantyka czasu w powieści.....                                                                  | 128 |
| 1.5 Modernizm i rozpad linearności. Literatura europejska a dyskurs<br>fizyki i filozofii.....                   | 130 |
| 1.6 Szeroki czy wąski horyzont czasowy narracji?.....                                                            | 135 |
| 1.7 Kościół św. Jakuba jako „miejsce pamięci”.....                                                               | 143 |
| 2. Fotografie Innego, spotkania z Innym w <i>Widnokregu</i> i <i>Traktacie</i><br>o <i>łuskaniu fasoli</i> ..... | 147 |
| 2.1 Fotografia – stygmat śmierci? Teoria Rolanda Barthes’a.....                                                  | 147 |
| 2.2 Imperialne spojrzenie – artykulacje postkolonialne.....                                                      | 150 |
| 2.3 Konstruowanie obrazu Obcego. Z kamerą wśród barbarzyńców.....                                                | 158 |
| 2.4 Trauma a mit. <i>Traktat o łuskaniu fasoli</i> w kontekście badań nad<br>traumą.....                         | 168 |
| 2.5 Spotkanie z Innym w filozofii i w badaniach kulturowych.....                                                 | 177 |
| 2.6 Ślad transcendencji na papierze światłoczułym. Metafizyczny<br>wymiar spotkania.....                         | 187 |

## Rozdział IV

Kobieta jako Inna w prozie Wiesława Myśliwskiego.

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wokół <i>Ostatniego rozdania</i> .....                                            | 195 |
| 1. Dotknięcie bólu. Akt kobiecy w prozie Wiesława Myśliwskiego.....               | 195 |
| 1.1 Nagość i akt.....                                                             | 197 |
| 1.2 Akty wojenne.....                                                             | 201 |
| 1.3 Kobieta jako Inna w kulturze patriarchalnej.....                              | 204 |
| 2. Historie drugoplanowe, historie kobiece. Między wykluczeniem<br>a empatią..... | 206 |
| 2.1 Typologia postaci kobiecych.....                                              | 206 |
| 2.2 Kobieta przed lustrem.....                                                    | 208 |
| 2.3 Kobiety ze zmałą.....                                                         | 211 |
| 2.4 Kobieta, która kochała za mocno.....                                          | 219 |

|                   |     |
|-------------------|-----|
| Bibliografia..... | 229 |
|-------------------|-----|

|             |     |
|-------------|-----|
| Indeks..... | 241 |
|-------------|-----|